

ОСОБЕНО МНЕНИЕ
по определението от 17.05.2004г. по к.д.3/2004г.
на съдиите Ст.Стоянова и М.Златарева

Авторите на особеното мнение считат, че на този етап от конституционния процес не следва да се дава ход за разглеждане на искането по същество.

1. Предявеното пред Конституционния съд искане на президента на Република България е “озаглавено” за задължително тълкуване на член 153 и чл.158 от Конституцията, а в допълнително изпратеното уточнение искането се свежда до тълкуване на чл.153 във връзка с чл.158, т.3 от Конституцията. Само това противоречие е достатъчно, за да не може да се определи предмета на тълкуване.

В съобразителната част не се посочва дали се търси тълкуване на нормативното съдържание на първата посочена конституционна разпоредба или и на двете, поради тяхната неяснота или противоречиво, респ. нееднакво прилагане ; дали става дума за искане относно изясняване съотношението между чл.153 и чл.158, т.3 от Основния закон - с оглед различното им прилагане и неблагоприятните последици, които би предизвикало някои от вариантите по приложението - само при наличието на които предпоставки е допустимо постановяване на тълкувателно решение. Вместо това в искането се поставят седем въпроса, отнасящи се до седем евентуални бъдещи изменения на Конституцията, свързани с присъединяването на България към Европейския съюз, по всеки от които Конституционният съд трябва да отговори дали гласуването им като конституционни текстове следва да се направи от Народно събрание или от Велико народно събрание.

Фактически от Конституционния съд се иска да очертае рамките на бъдещи промени в Конституцията, необходими за присъединяването на

Република България в Европейския съюз и след това да класифицира конституционните промени, за които е необходима процедурата на Велико Народно събрание и другите, за които квалифицираното мнозинство на чл.154-чл.156 от Конституцията е достатъчно. Очевидно поставената задача, в настоящия ѝ вид е прекалено всеобхватна; съдържа твърде много неизвестни по отношение на бъдещите конституционни текстове, поради което включва законотворчество и вземане на политически решения със съответното съгласие между политическите сили за съдържанието на конституционни текстове, свързани с присъединяването ни към ЕС – дейност, която не може да се вмести в правомощието на Конституционния съд по чл.149, ал.1, т.1 от Конституцията.

Освен това е възможно, независимо от твърденията на искателя, не всички от изброените случаи за бъдещи промени в Конституцията да бъдат обхванати от материята, уредена в т.3 на чл.158 от Конституцията, в какъвто смисъл е направено допълнителното уточнение на искането за тълкуване. В същото време в съдържателната част на искането /стр.3/ се говори за петте разпоредби на чл.158 от Конституцията като се изразява становище, че въпросите не попадат в нито една от петте точки на конституционния текст, което създава противоречивост за обема, спрямо който Конституционният съд следва да разпростре изследването си при евентуално отговаряне на зададените въпроси. Съществуват и варианти за конституционни промени, които нямат и най-далечна връзка с изменение на формата на държавно устройство и формата на държавно управление, независимо от което, те също са поставени като съотносима към исканото тълкуване материя. Налице са и предложения за промени в Основния закон, които не предизвикват никакъв правен спор за съдържанието и процедурата, по която следва да се приемат.

Всички изложени съображения налагат извода за необходимост от изясняване предмета на тълкуване; за изчистването му от несъотносими и

не създаващи правен проблем въпроси; за отстраняването на неприсъщи за конституционното тълкуване законодателни дейности и политически решения в него; за поставянето му в допустимите рамки на тълкувателното правомощие на Конституционния съд /Определение от 12.01.1993г. по к.д.34/92г./. По реда на чл.19, ал.3 от Правилника за организацията и дейността на Конституционния съд корекциите в искането следва да се направят от вносителя и едва след това да се обсъжда неговото допускане за разглеждане по същество. Това се налага, още повече и от факта, че част от разпоредбата на чл.158, т.3 за смисъла на израза “форма на държавно устройство и държавно управление” е била вече предмет на тълкувателно решение №3 от 2003г. Твърде важно е да се направи разграничение на искането от това по цитираното дело, за да попадне то в тези очертани вече от практиката на Конституционния съд рамки, само при наличието на които повторното поставяне за тълкуване на една и съща разпоредба от Конституцията е допустимо - Определение от 16.01.2003г. по к.д.1/2003г.

2. Обемът и значимостта на обсъжданите по настоящото дело въпроси и последиците, които произнасянето на съда ще има за развитието на парламентарния живот в Република България налагат разглеждането на делото да се проведе в три условно наречени заседания. Още във фазата по допустимостта на искането, Конституционният съд следваше да се опре на съществуваща практика – Определение от 2.03.1993г. по к.д.5/93г. /Сб.93г., стр.223/ и много непубликувани определения от периода 1991-1994г., и да даде възможност на заинтересуваните страни да вземат становище по допустимостта на искането преди по този въпрос да се произнесе съдът, в какъвто смисъл вече е депозирано искане.

В Закона за Конституционния съд формална пречка за този подход няма. Напротив, разпоредбата на чл.18, ал.2 ЗКС дава възможност заинтересуваните институции и лица да се уведомят за становища след образуване на делото, без да се уточнява в коя фаза на производството ще

бъде направено. Това означава, че тяхното становище може да бъде представено, както преди определението за допускане, така и след него и те могат да взимат отношение не само по съществуването на искането, но и по неговата допустимост.

Едва след като се получат становищата по допустимостта, съдът следваше да обсъди подробно поотделно всеки от седемте пункта от вече конкретизираното искането, да ги съотнесе към нормативното съдържание на чл.153 във връзка с чл.158, т.3 от Конституцията /или на чл.153 във връзка с чл.158, или на чл.153 и чл.158,т.3/, за да направи извод кои от зададените въпроси се отнасят към посочените конституционни разпоредби и може да им се отговори във връзка с исканото тълкуване.

3. Отново, поради значимостта на въпросите, които се предлагат за обсъждане по делото, участието на държавата и гражданското общество следваше да бъде максимално широко. Вместо това по делото са конституирани като заинтересувани страни само публични институции като е отказано дори участие на неправителствена организация, изрично предявила искане за това. Постоянната практика на Конституционния съд до сега е била винаги в обратна насока.

Поради горните съображения изразяваме несъгласие с допускането на искането за разглеждане по същество в настоящия му вид и без становища на по-широк кръг заинтересувани страни и подписвам определението с особено мнение.